

İHTİZAR

CÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

MEHMET RAUF

can
miras

MEHMET RAUF
İHTİZAR

Can Miras

İhtizar, Mehmet Rauf

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Hilal Matbaası, 1325 (1909)

Can Yayınları'nda 1. basım: Ağustos 2020, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Dizi tasarımı: Burak Tıgılı

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-4472-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750744723

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MEHMET RAUF İHTİZAR

Günümüz Türkçesine uyarlayan
Seval Şahin

ÖYKÜ

♥can

Mehmet Rauf'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Eylül, 2019

Eylül (Günümüz Türkçesiyle), 2019

İhtizar, 2020

Âşıkane, 2020

Âşıkane (Günümüz Türkçesiyle), 2020

MEHMET RAUF, 27 Ağustos 1875'te İstanbul'da doğdu. Balat Mahalle Mektebi'ni bitirdikten sonra sırayla Eyüp Rüştiyesi, Soğukçeşme Rüştiyesi ve Bahriye Mektebi'nde okudu. Daha sonra memuriyete atıldı. İlk öyküsü 16 yaşındayken Halid Ziya'nın İzmir'de çıkardığı *Hizmet* gazetesinde yayımlandı. Erken yaşlarda kendini gösteren tiyatro ve edebiyat merakı, memuriyet yıllarında Servet-i Fünun çevresine girmesini sağladı. Tefik Fikret'in halası Ayşe Sermet Hanım'la evlenip Fikret'in Rumelihi-sarı'ndaki yalısında yaşamaya başladı. Daha sonra Halid Ziya'yla sıkı bir dostluk kurdu. Büyüka'da bir kadına âşık oldu ve aşkına karşılık bula-mayınca intihara kalkıştı. Hüseyin Cahid ve Halid Ziya son anda yetişerek hayatta kalmasını sağladılar. Meşrutiyet'in ilanından sonra tekrar yazmaya başladı. *Eylül* romanıyla edebiyatımızda önemli bir yer tutan Mehmet Rauf, diğer eserlerinde de aşk maceralarını konu edinmiştir. Mehmet Rauf 1926'da felç geçirdi, 1931'de İstanbul'da öldü.

İçindekiler

Önsöz	11
İhtizar	15
Uzaktan	27
Paris'te	53
Hastayken	65
Bir Hastalığın İlacı	73
Verven	87
Köylünün Aşkı	117
Küçük Remzi	133
Küçük Kumral	147
Bekârlar Arasında	153

Önsöz

Mehmet Rauf'un ilk hikâye kitabı *İhtizar* 1909'da yayımlanır.¹ Kitap olarak basılmadan önce çoğu *Servet-i Fünun*'da yayımlanan ve Mehmet Rauf'un ilk dönem eserleri olan bu hikâyelerin kitaptaki sırasına göre ilk yayım yerleri şu şekildedir:

“İhtizar”, *Servet-i Fünun*, sayı: 331, 3 Temmuz 1313/15 Temmuz 1897.

“Uzaktan”, *Servet-i Fünun*, sayı: 300-303, 28 Teşrinisani-19 Kanunuevvel 1312/1-24 Aralık 1896.

“Paris'te”, *Servet-i Fünun*, sayı: 405, 3 Kanunuevvel 1314/15 Aralık 1898.

“Hastayken”, (“Bir Hikâye” adıyla), *Servet-i Fünun*, sayı: 434, 24 Haziran 1315/6 Temmuz 1899.

“Bir Hastalığın İlacı”, *Servet-i Fünun*, sayı: 437, 15 Temmuz 1315/27 Temmuz 1899.

“Verven”, *Servet-i Fünun*, sayı: 334-336, 24 Temmuz- 7 Ağustos 1313/5-19 Ağustos 1897.

“Köylünün Aşkı”, *Mekteb*, sayı: 48-49, 15-22 Ağustos 1312/27 Ağustos-3 Eylül 1896.

“Küçük Remzi”, *Servet-i Fünun*, sayı: 358, 8 Kanunusani 1313/20 Ocak 1898.

1. Kitabın bu baskısının girişinde şu not yer almaktadır: “Bu kitaptan enfes kâğıt üzerine temsil-i nefis namıyla üç yüz nüsha tab edilmiş ve bilhassa Avrupa'da basılmış müellifin bir resmi dahi ilave edilmiştir.”

“Küçük Kumral”, *Mekteb*, sayı: 15, 23 Temmuz 1310/4 Ağustos 1894.

“Bekârlar Arasında”, *Servet-i Fünun*, sayı: 420-421, 18-25 Mart 1315/30 Mart-6 Nisan 1899.¹

Kitaptaki hikâyelerin geneline yasak veya kavuşulamayan aşk teması hâkimdir. Hikâyelerde kadın kahramanlar çeşitli sebeplerle ya yasak aşka sürüklenir ya da bir şekilde anlatıcı tarafından bu kadınların vefasız olduklarına dair bir vurgu yapılır.

19. yüzyılın sonunda yazılan bu hikâyelere erkeklerin kadınlar hakkındaki düşünceleri, aşka dair söylemleri ve hayatta kadınlar ile erkeklerin oynadıkları rolün etkisi gibi temalar girer. Mehmet Rauf edebiyatının genel özelliklerini oluşturan bu unsurlar yazarın üslubunu da etkilemiş, aşk, kadın ve bunlarla birlikte düşüncelere dalan erkeğin iç muhasebeleri tabiatı da içine katan benzetmelerle süslenmiştir.

İhtizar'ın Arap harflerinden Latin harflerine aktarılmasında öğrencilerim Emir Özhan, Fazilet Şenol, Hilâl Aytaç, Işıl Baran, Münevver Sağlam, Neslihan Su Aydın, Şenay Polat ve Özge Say'la birlikte çalıştık. Metnin ortaya çıkarılması için şahane bir birlikte çalışma örneği gösterdiler. Metni, yazarın üslubuna sadık kalarak ben sadeleştirdim.

Mehmet Rauf'un tüm hikâyelerini yayımlama girişimimizin ilk ürünü olan ve ilk defa Latin harfleriyle ve sadeleştirilmiş olarak yayımlanan bu eseri² hazırlarken, metinde yer alan kavramları, yabancı dillerden geçen kelimeleri, metnin yazıldığı döneme ait nesnelere, mekânları notladık ve o döneme ait görsellere de yer verdik. Ayrıca zaman ve para birimlerini de bugünün birimlerine çevirdik. Metinde Rumi olarak verilen tarihlerin Miladi tarihlerini parantez içinde belirttik.

1. Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Rahim Tarım, *Mehmed Rauf Hayatı ve Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000.

2. Bu kitaptaki hikâyelerden “Köylünün Aşkı”, “İhtizar”, “Küçük Remzi” ve “Bekârlar Arasında” daha önce Latin harfleriyle şu kitapta yayımlanmıştır: Mehmed Rauf, *Seçme Hikâyeler*, Rahim Tarım (yay.haz.), Özgür Yayınları, İstanbul, 2007. “Verven” hikâyesi de Ayşe Melda Üner tarafından Latin harfleriyle şurada yayımlanmıştır: “Teşrih-i Ruh” ve Mehmed Rauf'un “Verven”i”, *Türk Bilgi*, Sayı 20, Güz 2010, s. 271-293.

Mehmet Rauf okumalarına yeni bir kapı açacağını umduğumuz bu eserin yayımlanması ve hazırlanması sırasındaki katkıları için Mustafa Çevikdoğan'a çok teşekkür ederiz.

Seval Şahin
Kadıköy, Şubat 2020

İHTİZAR¹

Bu gelinle bu kayınvalide daha ilk aydan beri iyi geçinememişlerdi. Biri oğlunda, evde kendi hükmünü sürdürebilmek için, ta çocukluğundan beri çocuğun fikrine aşılınmış bu rakibenin, böyle kendi seçip götürdüğü gelinin yeğ tutulmasını görmemek için her fırsattan istifade edip genç kadını küçük düşürmeye, ahbablarında örneklerini gördüğü, derslerini aldığı üzere gelini şimdiden üzüp itaate alıştırmak için daima lüzum görmek isteyerek terbiyesini vermeye çalışırdı.

Gelin ilk haftalar gençliğinin emel dolu gecelerini zapt etmiş emel ve hülya saatlerinden kalma bir uyum sağlama arzusuyla tevazu göstermiş, boyun eğmiş, itaatkâr davranmıştı. Fakat yavaş yavaş bu her şeyin ezilmek, hakarete uğramak için birer fırsat olabilmesine karşı kindar hayretlere tutuluyordu; bir gün bu hayretler o kadar çoğaldı, kalbinin bu ardı ardına gelen haksızlıklarla açılan yaraları o kadar derinleşti, izzetinefsi o kadar ezildi ki coşarak gürlledi.

Ve o günden sonra boğuşmalar başladı; hiçbir saat geçmezdi ki birbirlerini tırmalamasınlar. En adi bir söz

1. Can çekişme. (Y.N.)

birbirleriyle hırlaşmak için bir sebep teşkil ederdi, esasen tabiatlarındaki bu ayrılığı sonsuz kılacak halleri vardı. Buna beyin himmetsizliği de eklenince günler boğuşmaya yetişmemeye başladı. Gelin oldukça okumuş, bir yükselme emeli beslemiş, nazik, hayalleri olan biriydi; hep kendi mevki ve halindeki kadınlar gibi olduğunun üzerinde görünmek, yapmak istiyordu; buna karşılık kayınvalide de nadir rast gelinir bir bayağılık vardı; yalan kabul etmezlik altına gizlenen bir kabalık, gelinin nefret ettiği bütün şeylerde kayınvalide için çekici birer üstünlük mevcuttu; fena şeyleri tercihinde oğlu için bir fayda olmaktan başka gelini için de bir mahrumiyet vardı; artık ilan olunmuş birer düşmandılar, gelin böylece en samimi isteklerinde mağdur ve mağlup kalıyordu.

İstedliğini giyemez, istediğini yapamaz, istediğini yiyemezdi; her arzusunun önünde kayınvalide hanım bir amir, bir engeldi; ne isterse onun çirkin, fena, namusa aykırı olduğunda valide ve oğul müttetik çıkarlardı. Bunlara hakkını kullanmak, böyle muamelelerinin sebebini keşfettiğini bildirmek için o kendini yer, sızlar, ağlar fakat bunların terbiyesizliklerinin, kabalıklarının, her türlü çirkinliği söylemekten sıkılmazlıklarının önünde sabredermez, ezilir, yenik düşerdi.

Beye gelince, bu yolda kavgalar arasında büyümüşlere mahsus bir tabiilikle uzaktan gülümseyerek izler, eğer zafer karısına yakınsa onu bir küçük düşürücü sözle susturup mağrur bir şekilde baskı kurmakta beylik bulurdu. Bu, bir rüştiyenin¹ son sınıf imtihanını veremeden çıkmış, sonra nasılsa memur olmuş bir gençti. Üç sene gazetelerin kendi düşüncelerine uygun düşen sütunlarına dikkatini vererek biriktirdiği malumatını beynine sığ-

1. Mekteb-i Rüşdi veya Mekâtib-i Rüşdiye, 1839'da ilan edilen Tanzimat sonrasında Osmanlı Devleti'nde açılan ortaöğrenim kurumu. (Y.N.)

dıramayarak bütün dünyanın hikmetini idareye kendinde yetkinlik görmekten kaynaklı bir gururla Avrupa'daki siyasi meselelerden bahse girişir, kalemindeki¹ defterciliği iyi yapması sebebiyle gördüğü bazı övgüleri bütün meziyetlere sahip olarak kazanılmış gibi bir düşünceden gelen bir büyüklemeyle meziyetlerini saymak ve bu vesileyle yükselemeyeceği yerler ve şeylerden gayrı her şey onun için konuşmaya değer olmaktan uzaklaşarak birçokları saçma derecesine inerdi. Kahvede sabırlı birtakım dinleyici bulmaktan kaynaklı gururunun yanında bu cılız gelinin üzüntülerini söyleyişi konuşmaya değmez bir şey kalır, evdeki bu nifak önemsenmek için esasen mühim olması lazım gelen bir saçma olurdu. Alışılmış bir itaatle validesine boyun eğdikçe karısının kederli bakışlarına karşı tepkisiz kalmaktan bir büyük adam zevki hissedirdi. Bazen şakayı bozmak ister, herkesin kurban olması lazım geleceğini dava etmeye belki kalkışacağı soğuk bir tebessümle karısına cilveler eder, sonra validesinin hışmının önünde, "İtaat efendim, bir gelin kayınvalidesine itaate mecburdur," düsturunu okur, başını ciddiyeyle sallayarak ilave ederdi:

"Hey kuzum hey... Siz yaşamayı kolay mı sanıyorsunuz? Koca budalalar..."

Bütün bunlar gelinin yumuşaklığını hırpalamış, terbiyesini yormuş, tabiatını mümkün olduğu kadar hırçın etmişti. Ve bu düşmanlıklar arasında ilk aylara, bu kocanın daha biraz da kendine taraftar çıktığı teklifsizlik aylarına mahsus heves cinneti aklına geldiği zaman, kadın gördü ki kocası kadar adi, bayağı, kaba bir adamın tasavvuru bile imkânsızdı; fikren sefil ve muhtaç, kıyafetçe en kaba bir renk zarafetinden bile mahrum olan bu beyin

1. Resmî kuruluşlarda yazı işlerinin görüldüğü yer. (Y.N.)

konuşma tarzında mevcut olan soğuk bir kibir rehavetinden, terbiyeyle ilgili herkese ders vermek davasıyla çekilmez olmaktan başka şahsiyetinden yayılan gurur havası da bu adilikleri kat kat çoğaltıyordu. O zaman genç kadın maneviyatında akseden bir şikâyet iniltisiyle, "Eyvah!" dedi fakat artık anneydi.

O zaman çocuğuna çılgınca bir düşkünlük gösterdi; gençliğin kalbine doldurduğu şefkatler, bu vefalı bir sine bulup dökülemeyen, boşalamayan zavallı muhabbetler, uzun bir baskı altında bulunmaktan kaynaklı sonsuz bir coşkunlukla kendini hep çocuğa verdi. Çılgın gibi bir anne oldu. Fakat çocuk doğup annesinin bu derece düşkünlüğünü çekmekle büyükhanıma daha etkili bir kavga izni vermiş oldu. Bu kadın gelinin daima haklı olmasını, oğlunu o kadar olsun etkilemesini, daima her türlü niyetinin önünde mağrur ve kavgaya sebep bulunmasını, nihayet kendi gelini, oğlunun karısı olmasını affedemiyordu. Hayatını hoş geçirmek için böyle vesileler aramak lazım geliyordu. Böylece gelin çocuğun, emzirme ve terbiyesi, giydirilip doyurulması için, geleceğe dair ne gibi arzular göstermiş, ne fikirler beyan etmiş, ne emeller beslemişse hepsini yaralamakta büyük bir ehemmiyet buldu. Öteki evladına bu kaba mahlukların çirkinliklerini aşılarmamak için vahşi bir garazla kocasına bile karşı koydu; en hissiz nezaketleri tırmalayacak muamelelerin kurbanı olmakla beraber müdafaa ve karşılık vermeyi bir kıymetli vazife saydı. İnsaniyete, nihayet ne olursa olsun bunların da bir kalbi, belki birer hassas noktası bulunacağına güvendi; fakat karşısında kökleşmiş bir kinle dolu bir kalp buldu; kabalıkla asabiyetin bu mücadelesinde yine incelik mağlup oldu; genç anne yaralı ve kanlı çıktı; hasta düştü. Göğsünden rahatsız deniliyordu. Ve yedi aylık hastalıktan sonra nekahete girdiği zaman evvelki gelini tanıyamıyorlardı.

Bir evde uyuyan bu iki düşman birinin hastalığı esnasında ötekinin tırnaklarını göstermek için oğlunun çekilip gitmesine muhtaç olmayı bile büyük bir mağlubiyet sayan kayınvalide ile hastalığı esnasında kendine merhametli davranan kocasının himayesinden, artık sağlığına kavuştuğu için mahrum kalmaya başlamış gelinin hırılıtları yeniden başladı. Şimdi kayınvalide hastalıkta kendini o kadar yalnız bırakmış oğlundan intikam fırsatlarını araştırıyordu: Her şeyde onunla muhalif olmaya, bu analık haklarının helal edilmediği, eski itaatlerin misal olarak zikredildiği, verilen sözlerin hatırlatıldığı, artık ölümlerin arzu olunduğu meclisler tekrarlanmaya, bunlarda gözyaşlarına, bir-iki saat dargın durulmaya lüzum görülmeye başlandı. Ve bu oğluna ağlayan kadın, gelin için uzun bir perişanlığa bedel tek zaferdi; hasta olduğuna teşekkürler ediyor, bu kadının sızlayışını görmek için ölüm hallerini, sürüklenmeyi temenni ediyordu. Zaten hayatından ne bekleyecekti? Bu sırada kocasının hastalığıdaki bazı muamelelerini, onlardan mahrum olduğu için büyüterek sevgiye muhtaç kalbinin en büyük haksızlığı unutan köşelerinde bir eğilim duyuyor, oralarda "belki"lerle dolu titriyordu. Evliliklerinin ilk günlerindeki muhabbetin sonradan bozulmuş, pişman olmuş arzuları, uzun, zorlanmış uykudan sonra silkinerek eski köşeleri gezer, genç karılarda ekseriya görülen geri dönüşler, hararetler gelir, kocasını günlerce hemen aşka benzeyen gönül almalara hedef kılardı. O zaman bir ümide düşerdi, bir ümit, delice, manasız bir ümit... Bir gün oradan defolacak kayınvalideden sonra kendine geri dönecek, belki değişecek kocanın ümidi ona biraz kuvvet, yaşamaya niyet verirdi; fakat sonra, birdenbire haince renk değiştirip annesine destek vererek kendine bir tekme atan bu adamdan, birden toplanan nefretle bütün bütün soğuyarak tekrar ümitsizliğe düşer, ziyen edilmiş hayatına ağlardı.

Ziyan edilmiş hayat! Evet, işte hep buydu. Bütün ara sıra tutulduğu o sebepsiz ağlama buhranı bundan geliyordu. Yaşı ilerledikçe bu hararetsiz, vefasız kocanın soğuk bakışları altında korunmaya mahkûm emellerinin çiçeklerini yetiştirmek için sarf ettiği o arzu ve hülya parçalarını düşünür; o uzun gençlik ve emel senelerinin böyle bir boşlukla son bulmasını pek gaddarca görür ve bu üzücü sonuçtan perişan olurdu. Kalbinde, hele hastalığından sonra, öyle feyizli emeller vardı ki bunları ne artık soyuna çekerek büyükannesine ısınmış çocuğun buseleri ne kocasının kocalık merasimleri ikna edemiyordu. Bir boşluk, bir ateş ki ilelebet okunacak bir sevgi kasidesi istiyordu. Evet, o ateşli bir aşka muhtaçtı. Bu ihtiyaca, bunun artık sakinleştirilmesi imkânsız olmasından kaynaklanan bir arzu ve heves de ekleniyordu. O zaman yine düşünceye daldı; gelinliğinden beri okumadığı yeni kitapları okudu, eskiden bayıldığı hikâyeleri bir daha gözden geçirdi, böylece hislerine başka bir ferahlık gelmeye başladı. Bütün gün, o uzun ev saatlerinde bu fikirler onu zapt edip düşündüren, gözlerinden haberi olmadığı halde yaşlar getiren birer buhran, bazen haftalarca azade bırakırken birdenbire yine vücudunu paramparça eden, sonra yine sönüp giden, sonra yine birden geri dönen birer ihtiras humması halini almıştı.

Ve böyle seneler geçti. İki çehre... Bütün bu ateşli aşk, arada birer sene arayla iki çehre için titreyişe tutulmuştu. Oh, bu namuslu kadının bu iki üzücü, mahpus, çaresiz aşkı! O kadar samimi namusluymuş ki, bu perdeyi bırakmak sade fena değil, birini öldürmek gibi yerine getirilmesi imkânsızdı. Onu namustan ayırmayan şey tesadüf ve fırsat noksanı değil kendinde kurduğu bir tabiiyikti. Bunun huzurunda o aşklar susmuş, bu kadından sadece masum gözyaşları, zapt edilemeyen birer nasipsizlik ahı, birkaç haftalık hülya geceleri gasp edebilmişlerdi.

Fakat bir gün, bütün bunların hayal olduğu bir gün karşısına yeni taşınan evde bir genç, önüne çıkıp takip eden, seçkinliği, zarif kokusuyla genç kadının dayanıklılığını yok ederek inatla takip eden, bin vasıtayla aşkının yakıcılığını arz ederek yüzlerce cevapsız bırakılmış, yırtılmış kâğıtlara yüzlercesini yetiştirerek, emellerine ulaşmak için her fırsatı ustaca kullanarak, hele esasen kadının ümitsiz ve teselliye muhtaç zamanlarını keşfedip hassas sınırlara dokunmaktan istifade ederek, aşk kanununun bütün incelikleriyle zavallı, zayıf kadını zapt eden birkaç ayıldan sonra titrek bir elle yazılmış bir cevap alabildi. Ve bu mektup kadınca antlarla, istirhamlarla, çocuk, annelik bahisleriyle doluydu; uzun uzun düşüncelerinde bunu artık ilk gördüğü gibi tamir edilemez bir suç olarak görememekten başlayarak hatta karşı koyamayacağı bir zevk de hissetmiş, kocasına ve annesine bir leke bulaştırmak fikrinden gelen lezzet de o hisle birleşince bütün sağlamlığı erimiş, herhalde pek büyük bir kabahate daha uzak bulunmaktan kaynaklı bir laıykaylıkla bunu yazmıştı; fakat bu yine bir cevap olmaktan başka bir şey değildi. Bir kadının bir delikanlıya bir mektubu... Bunu hiçbir gün elinden gelmeyecek bir canavarlık gibi görürken bir anlık karar verme cinneti onu yazdırmıştı. Bir cevap, aman Yarabbi, mümkün müydü, o bir mektup mu yazmıştı? İki gün buna inanmadı; onu verdiği dakikadan itibaren oyun zannettiği hakikatin çirkin yüzüne karşı soğuk soğuk titremiş, bir coşku, o eski temizliğin sarhoşluktan uyanması gibi bir coşku duymuştu. Lekesiz bir vicdanın bütün kahredici asabiyeti ona eziyet etmeye başladı. Şimdi zannediyordu ki benliğinden bir şey eksilmiş, zannediyordu ki o evvelki kadın olmak için ele geçmez bir şeyi kaybetmişti. Geceleri hummalar içinde hep mektuplu rüyalarla harap oluyordu. Artık penceresinde beklemek elinden gelmiyor, yer-

lere sürünerek tövbeler ediyordu. İkinci günü mektubun cevabını aldığı zaman ilk arzusu onu hemen yırtıp şu mangala atmaktan başka bir şey değildi; fakat bunu eline aldığı zaman ta küçükken kaybettiği, o kadar sevdiği ve ağladığı annesinden geliyormuş zannetti. İçinde öyle bir rahatlık, bir hafiflik hissetti, okuduğu zaman öyle şeyler gördü ki mutlu bir şekilde ağladı. Niçin, bunda o kadar fena ne vardı Yarabbim? Bu zalim insanlar arasında bir anne incelik ve sevgiyle kendini teselli edenlerden neden ruhunu mahrum etsin? Şimdi kendisinde yerleşmiş namus hissine, faydanın ve mutluluğun diliyle ayrıntılı bir nutuk okuyordu. Hem etrafına bakınca birçok misaller görüyor, düşünce bir kere başlayınca kendinin de yardımıyla o içten gelen sesi pek güzel susturabiliyordu; bir kere bu yoldan geçmemiş hiçbir kadın görmüyordu. Gece gündüz namusuyla övünen şu kayınvalidenin bile bir gün hamamda ne maceralarını dinlememişti! Hem herkesin yaptığı fenalıktan ne kadar uzak olarak o sadece bir mektup alıyor, bir mektup veriyordu. Başını kararlılıkla sallayarak kalben yemin ediyor, “Bu kadar!” diye tekrar ediyordu. E, bunda ne zarar vardı? Hiç kimsede bulmadığı bir teselli ahını böyle masum bir fikirle aramaktan ne fenalık gelebilirdi?

Bundan sonra, bir kere bu düşüncelere girince her gün iradesinden bir parçayı kaybederek, her gün çukura daha yaklaşarak, bir kum seli içinde kalmış avare bir seyahatın üzücü mecburiyetiyle tutunmak istedikçe batarak, battıkça ziyan ettiğine acı yaşlar dökerek, etraftaki kötü örneklerle her gün bir başka yücelik feda ederek yaşama-ya başladı. Tutunmak istediği yerlerde iğneler varmış gibi elleri havada kalıyordu; o zaman bu serin kum seli, bu beni mesut ederek öldürecek diye kaderine razı oluyor, bazen şikâyet ederek, sızlayarak, bazen derinlere dalmış “oh”lar çekerek, yaşadıkça mektupların arkasının kesil-

memesini söylüyordu. Bunlarda masumiyetten zerre kadar ayrılan emeller yasaktı; öyleleri reddedileceği ihtar olduğundan hepsinde yalnız ebedi aşklar, sonsuz saf-lıklar vaat ediliyordu. O genç, kendisinden başka bir şey istemiyordu. Onun herkesten gizli yazdığı mektubunu yalnız kendisi görmüyor muydu? Bundan başka nasıl bir saadet temenni edebilirdi? Bununla birlikte ah, beraber yaşasalardı... Beraber yaşasalar, vaktiyle evlenmiş olsalar-dı. Bir mektubunu okurken böyle saadetler duyuluyordu. O zaman bütün hayatını, bütün kendini, bütün kendini onun yoluna feda etmeyecek miydi? Ah, hayatta böyle saadetsizlere, bunlara da kavuşanlar var mıydı? Fakat ma-demki bu kadar mesut olamıyorlar, ellerindeki saadetsizlere olsun razı olmak mümkün değil miydi? Fakat bu deli gönlüne bunu dinletmek de pek güçlü! Ah, niçin birbir-lerine daha evvel rast gelmemişlerdi!

Kadın gözlerinde yaşlarla, “Evet, evet, niçin?” diyor-du. Delikanlıya karşı yavaş yavaş çılgınca bir bağlılık gös-termeye başladı. Her sabah onun çıkıp gitmesini bekle-mek için her şeyi yüzüstü bırakır, o gidince dönüşüne kadar geçen zamanı ölüm azaplarıyla geçirirdi. Akşa-müstü beklemek onu yıkıyordu, buna görülmek endişe-leri de birleşip hayatını bir cehennem içine atıyordu. Bu yürek yakıcı içtenlik içinde, geceden gelen mektupların karşısında mesut ve sarhoş, baygın baygın kalıyordu. De-likanlının her şeyinde bir başka güzellik görmeye başla-mıştı. Bunları mektubuna yazmak istedikçe fena bir utanç hissi bir şeyden men eder gibi elini tutardı. Fakat söylenmek istenilen şeyler birikip onu dolduruyordu, ta-sımak lazımdı; halbuki her gün dolmaktan başka bir şey mümkün değildi.

Öte taraftan da mektuplar yavaş yavaş daha hararet-li olmaya, sıcak emeller çoğalmaya başladı; bazen mek-tupları okurken bu emellerin harareti vücudunu yakı-

Zaten hayatın zevkinde, eleminde o başka ne bulmuştu ve ne bulacaktı? Eziyet, daima eziyet, sonsuza kadar eziyet değil mi? Herkeste böyle miydi, diye merak etti, hayır, mesela şu geçenlerin hepsi onun fikrinde yer etmiş bu şeylere kim bilir ne kadar yabancıydılar!

“19. yüzyılın sonunda yazılan bu hikâyelere erkeklerin kadınlar hakkındaki düşünceleri, aşka dair söylemleri ve hayatta kadınlar ile erkeklerin oynadıkları rolün etkisi gibi temalar girer. Mehmet Rauf edebiyatının genel özelliklerini oluşturan bu unsurlar yazarın üslubunu da etkilemiş, aşk, kadın ve bunlarla birlikte düşüncelere dalan erkeğin iç muhasebeleri tabiatı da içine katan benzetmelerle süslenmiştir.”

Seval Şahin

#edebiyatımızınmirası #servetifünun #ilkhikayeler #gençlik #flört
#evlilik #kadınlarveerkekler

 can

 canyayinlari.com | | | canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-4472-3

9 789750 744723